

Силабус
навчальної дисципліни
Психологія спілкування
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (інформатика)»
Спеціальність 014 Середня освіта за предметною спеціальністю 014.09
середня освіта (Інформатика)
Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка
Рівень вищої освіти: перший

Викладач	Макарова Тетяна Михайлівна
Посилання на сайт	https://fppom.bdpu.org.ua/kafedra-psyhologiyi/
Контактний тел.	0980406574
Е-mail викладача:	makarova.vivat@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік (денна/ заочна форма):

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150 (денна)	20	18	112	Залік
5/150 (заочна)	10	10	130	Залік

Семестр: весняний.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: спілкування, вербальні засоби спілкування, невербальні засоби спілкування, комунікативна сторона спілкування, інтерактивна сторона спілкування, перцептивна сторона спілкування, ефективне спілкування.

Мета та предмет курсу.

Метою навчального курсу «Психологія спілкування» є формування у здобувачів вищої освіти наукового розуміння основ психології спілкування, різних підходів до феноменології і конкретних проявів спілкування, ознайомлення з основними принципами ефективного спілкування.

Предметом навчального курсу «Психологія спілкування» є процес взаємодії людей, який охоплює комунікацію (обмін інформацією, думками, досвідом), взаємодію (взаємодія в результаті обміну) та міжособистісне сприйняття.

Компетентності та програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою:

№		Компетентності
1.	<i>Загальні компетентності</i>	ЗК1. Здатність знаходити, обробляти, інформацію з різних джерел, аналізувати та синтезувати на основі перевірених фактів та логічних аргументів. ЗК2. Здатність застосовувати у практичних ситуаціях основні закони та принципи побудови і функціонування комп'ютерної техніки. ЗК3. Здатність застосовувати у практичних ситуаціях основні закони навчання. ЗК4. Здатність спілкуватися усно та письмово рідною та іноземною мовою. ЗК5. Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі, ЗК6. Здатність генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність). ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність) ЗК8. Здатність розуміти та сприймати етичні норми поведінки відносно інших людей і відносно природи, дотримуватись етичних принципів як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу досягнень інформаційно-комунікаційних технологій на соціальну сферу. ЗК9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК10. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). ЗК11. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК12. Здатність бути критичним і самокритичним при прийнятті обґрунтованих рішень та оцінюванні якості виконуваних робіт.

		ЗК13. Здатність діяти відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність). ЗК14. Знання фактів, розуміння закономірностей та механізмів виникнення психічних явищ та феноменів у філо-соціо-онтогенезі, їх розвиток і прояв. ЗК15. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).
--	--	---

Програмні результати навчання (ПР) (за стандартом)

- ПРН 1.** Управляти процесом знаходження, обробки, аналізу та синтезу інформації з різних джерел на основі перевірених фактів та логічних аргументів.
- ПРН 2.** Вирішувати практичні завдання майбутньої професійної діяльності на основі інтегрування та адаптування знань законів та принципів побудови та функціонування комп'ютерної техніки.
- ПРН 3.** Вирішувати практичні завдання на різних етапах здійснення педагогічного процесу на основі інтегрування та адаптування знань законів навчання.
- ПРН 4.** Представляти складну комплексну інформацію у стислій формі усно та письмово рідною та іноземною мовою, використовуючи комунікаційні навички та інформаційно-комунікаційні технології.
- ПРН 5.** Визначати значущість мети своєї діяльності, на основі самостійного пошуку знань, їх осмислення та рефлексії.
- ПРН 6.** Дотримуватися строгих вимог дисципліни, планування та управління часом, з урахуванням особливостей групової роботи та встановлення зв'язків між людьми.
- ПРН 7.** Дотримуватись етичних принципів як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу досягнень інформаційно-комунікаційних технологій на соціальну сферу.
- ПРН 8.** Оцінювати важливість базових знань фундаментальних розділів математики, фізики в обсязі, необхідному для володіння науковим апаратом комп'ютерних наук та використання методів моделювання в педагогічному та технологічному процесах.
- ПРН 9.** Визнання цінності та поваги до різноманітності та мультикультурності.
- ПРН 10.** Розуміння сутності та предметної області майбутньої професії, її місця в народному господарстві.
- ПРН 11.** Демонструвати здатність бути критичним і самокритичним при прийнятті обґрунтованих рішень та оцінюванні якості робіт.

- ПРН 1.** Управляти процесом знаходження, обробки, аналізу та синтезу інформації з різних джерел на основі перевірених фактів та логічних аргументів.
- ПРН 2.** Вирішувати практичні завдання майбутньої професійної діяльності на основі інтегрування та адаптування знань законів та принципів побудови та функціонування комп'ютерної техніки.
- ПРН 3.** Вирішувати практичні завдання на різних етапах здійснення педагогічного процесу на основі інтегрування та адаптування знань законів навчання.
- ПРН 4.** Представляти складну комплексну інформацію у стислій формі усно та письмово рідною та іноземною мовою, використовуючи комунікаційні навички та інформаційно-комунікаційні технології.
- ПРН 5.** Визначати значущість мети своєї діяльності, на основі самостійного пошуку знань, їх осмислення та рефлексії.
- ПРН 6.** Дотримуватися строгих вимог дисципліни, планування та управління часом, з урахуванням особливостей групової роботи та встановлення зв'язків між людьми.
- ПРН 7.** Дотримуватись етичних принципів як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу досягнень інформаційно-комунікаційних технологій на соціальну сферу.
- ПРН 8.** Оцінювати важливість базових знань фундаментальних розділів математики, фізики в обсязі, необхідному для володіння науковим апаратом комп'ютерних наук та використання методів моделювання в педагогічному та технологічному процесах.
- ПРН 9.** Визнання цінності та поваги до різноманітності та мультикультурності.
- ПРН 10.** Розуміння сутності та предметної області майбутньої професії, її місця в народному господарстві.
- ПРН 11.** Демонструвати здатність бути критичним і самокритичним при прийнятті обґрунтованих рішень та оцінюванні якості робіт.
- ПРН 12.** Визначати та застосовувати технології психолого-педагогічної взаємодії в закладах освіти для забезпечення оптимального психологічного середовища на підставі знань
- ПРН 12.** Визначати та застосовувати технології психолого-педагогічної взаємодії в закладах освіти для забезпечення оптимального психологічного середовища на підставі знань
- ПРН 13.** Підбирати програмно-апаратні засоби, програмні технології та сучасні інформаційні системи для улаштування комп'ютерного класу, дотримуючись вимог до освітлення, мікроклімату, електро та пожежної безпеки на основі знань принципів побудови інформаційних систем та організації захисту інформації.
- ПРН 14.** Розробляти та підбирати навчальне, інформаційно-методичне й технічне забезпечення на основі знань основних положень вітчизняного освітнього законодавства та методики навчання інформатики.
- ПРН 15.** Розробляти й коригувати систему контролю за навчальним процесом, а також будувати міркування з приводу її удосконалення, усвідомлюючи складові майбутньої професійної діяльності та вимоги щодо їхнього виконання на

підставі аналізу мети навчання з урахуванням умов до об'єктивної перевірки та оцінювання ЗУН учнів.

ПРН 16. Розробляти проекти з обліку, аналізу, управління та регулювання процесом навчання учнів загальноосвітньої школи інформаційно-комунікаційним технологіям, усвідомлюючи наступність у навчально-виховному процесі, на основі знань засобів діагностування стану педагогічних систем.

ПРН 17. Розробляти, вдосконалювати та впроваджувати методики навчання інформаційно-комунікаційним технологіям на основі знань методів, засобів, форм навчання та їх класифікацій, характеристик, умов вибору та вимог до реалізації.

ПРН 18. Відображати докладну, цілісну функціональну структуру реальної діяльності у вигляді нормативної та технічної документації ґрунтуючись на знаннях змісту та організації освітнього процесу, а також на принципах дидактичного проектування, способах збору та опрацювання інформації.

ПРН 19. Здійснювати типові педагогічні дослідження, усвідомлюючи інтеграційну і взаємообумовлюючу сутність процесів виховання і навчання, їхню роль у розвитку людини і формуванні її особистості, на основі знань закономірностей і принципів, етапів і напрямків виховання й навчання.

ПРН 20. Здійснювати творче перетворення педагогічних об'єктів, прагнучи нових та нестандартних рішень професійних завдань, на основі знань видів та особливостей здійснення розумових операцій.

ПРН 21. Продемонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку й функціонування психічних явищ і феноменів у філо-соціо-онтогенезі.

ПРН 22. Продемонструвати розуміння етапів розвитку та становлення психологічної науки, її основних понять, категорій, методів, фактів, механізмів та закономірностей психічних явищ; особливостей міжособистісної взаємодії у соціальних групах та спільнотах.

ПРН 23. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; навички здійснення безпечної діяльності; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ПРН 24. Ідентифікувати небезпечні та шкідливі виробничі фактори, що супроводжують працю на виробництві; організовувати вирішення питань охорони праці на виробництві (організації); використовувати нормативні документи та забезпечувати безпечні й нешкідливі умови праці на виробництві; розробляти заходи з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності.

ЗМІСТ КУРСУ

Змістовий модуль 1. СПІЛКУВАННЯ В СИСТЕМІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Теоретичні аспекти процесу спілкування.

Класифікація видів спілкування, функцій. Основні форми спілкування. стратегій та тактики спілкування. Вікові особливості спілкування. Вибір партнера по спілкуванню.

Тема 2. Спілкування як обмін інформацією.

Специфіка процесу обміну інформацією. Засоби спілкування. Модель мовленнєвої комунікації. Особливості зворотного зв'язку. Слухання та говоріння. Невербальні канали передачі інформації.

Тема 3. Взаємодія в процесі спілкування.

Інтерактивна сторона спілкування. Різновиди міжособистісних контактів. Психологічний вплив на партнерів по спілкуванню.

Тема 4. Спілкування як сприйняття.

Характеристика соціальної перцепції. Механізми та ефекти соціальної перцепції. Візуальна психодіагностика.

Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ

Тема 5. Специфіка, структура та функції ділового спілкування.

Ділова бесіда, переговори. Проведення зборів та нарад. Виробничі конфлікти, стилі курівництва. Переговори як різновид ділового спілкування.

Тема 6. Конфлікти в спілкуванні.

Сутність та природа конфлікту. Причини конфліктів у спілкуванні. Особливості конфліктів у професійній діяльності педагога. Інструменти аналізу конфліктів. Стратегія і стиль поведінки у конфліктній ситуації. Шляхи запобігання та конструктивне вирішення конфліктів.

Тема 7. Педагогічне спілкування.

Характеристики педагогічного спілкування. Психологічна характеристика впливу вчителя на учнів: прояв уваги, прохання, вимога, оцінка дій учнів, винагорода і покарання, оцінка та її психологічний вплив, гумор. Стилi педагогічного спілкування. Поведінка вчителя в конфліктних ситуаціях.

Тема 8. Міжособистісні відносини та спілкування в родині.

Прив'язаність дітей до батьків, типи прив'язаності. Стилi спілкування і взаємодії дітьми з батьком та матір'ю. Вихованні дітей у процесі сімейного виховання. Кризи сімейних відносин.

Методи навчання: словесні (лекція, розповідь, бесіда, дискусія), наочні (демонстрація, презентація), практичні (вправи, практичні роботи, рольові ігри, робота з кейсами).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, заява) навчання може відбуватися на платформі Moodle за погодженням із викладачем.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проектор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom, Skype, електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

Система оцінювання та вимоги:

Предмет контролю		Максимально можлива сума балів		
		Самостійна робота	Практичне заняття	Разом
Змістовий модуль I	Тема 1	2	5	
	Тема 2	2	4	
	Тема 3	2	4	
	Тема 4	2	4	
Змістовий модуль II	Тема 5	2	4	
	Тема 6	2	4	
	Тема 7	2	5	
	Тема 8	2	4	
Поточне оцінювання		16	34	50
Залік (підсумкова контрольна робота)		50		50
Всього				100

Примітка. У разі отримання здобувачами неформальної (тренінги, майстер-класи, семінари, вебінари та ін.) та інформальної освіти (відеолекції, медіа-консультації, читання спеціалізованої літератури та ін.), її результати

зараховуються згідно з темами, передбаченими змістом курсу, при наявності відповідного документа (сертифіката).

Система оцінювання

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
	(з можливістю повторного складання)
1-34	F
	(з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Волошенко М., Азаркіна О. Психологія професійного спілкування : навчальний посібник. Херсон : ОлдіПлюс, 2021. 280 с.
2. Курова А. В. Психологія спілкування : навчально-методичний посібник. Одеса : Фенікс, 2020. 79 с.
3. Максименко С. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
4. Москалець В. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра-К., 2021. 564 с.
5. Савчин М. Загальна психологія : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
6. Сергієнкова О., Столярчук О., Коханова О. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 296 с.

Допоміжні

1. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
2. Васильєва О. А. Психологія ділового спілкування : навчально-методичний посібник. Ізмаїл : ІДГУ, 2018. 177 с.

3. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В. С. Психологія спілкування : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
4. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://library.bdpu.org.ua/> Бібліотека БДПУ
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека імені В. І. Вернадського
3. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
4. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe>
C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB Електронна бібліотека
“УКРАЇНКА”
5. <https://zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека
6. <https://kdket.lcloud.in.ua/ebook/224> Навчальна хмара. Електронні підручники. Інформаційні ресурси